

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34886
Nom	Enginyeria del programari
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1403 - Grau d'Enginyeria Telemàtica	Escola Tècnica Superior d'Enginyeria	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1403 - Grau d'Enginyeria Telemàtica	11 - Ingeniería del Software	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
RUEDA PASCUAL, SILVIA	240 - Informàtica

RESUM

L'assignatura “Enginyeria del Programari” és una assignatura obligatòria que forma part de la matèria Enginyeria del Programari i Gestió de Projectes del Grau en Enginyeria Telemàtica. Té assignada una dedicació de 6 ECTS que s'imparteixen durant el 1er quadrimestre del 3er curs.

En esta assignatura, es tracta d'aprendre a desenvolupar projectes programari seguint un procés sistemàtic i recolzant-se en ferramentes que permeten millorar la qualitat del programari en entorns de producció.

S'introduirà a l'alumnat en el coneixement i maneig de diferents metodologies de desenvolupament de sistemes d'informació.

Es tractarà d'aconseguir un coneixement suficient del procés de programari, de manera que l'alumnat siga capaç de, usant com a mètode el Procés Unificat de Desenvolupament, capturar els requisits, analitzar, dissenyar, implementar, provar i implantar projectes programari de manera concreta i amb precisió.

Pel que fa a la part pràctica, en esta assignatura tractarem que l'alumnat utilitzant el llenguatge de modelatge UML i el llenguatge de programació Java, siga capaç de posar en pràctica els coneixements vistos en la part teòrica.

L'objectiu principal de l'assignatura és introduir l'alumnat en el desenrotllament de projectes programari des de l'anàlisi de requisits fins a implantació i verificació del producte per part del client, de manera que siga capaç de:

- Conèixer l'origen i significat del terme “Enginyeria del Programari”, la seua evolució històrica i els desafiaments actuals (amb atenció al context sociocultural del seu desenrotllament), i ser conscient de la responsabilitat ètica i professional d'un Enginyer de Programari.
- Prendre consciència de la importància de realitzar sempre una anàlisi i disseny previs del problema, com a passos anteriors a la implementació en un llenguatge de programació.
- Ser conscient de la necessitat del modelatge i l'abstracció en el desenrotllament de programari.
- Conèixer el concepte de mètode de desenrotllament de programari i les seues principals classificacions.
- Distingir els conceptes de diagrama i model.
- Conèixer els principals diagrames UML: casos d'ús, classes, paquets, objectes, interacció (seqüència i comunicació), estats i activitats, i ser capaç d'aplicar-los al modelatge d'un projecte de grandària mitjana.
- Donada una aplicació de grandària mitjana, ser capaç d'abordar l'anàlisi de requisits centrat en casos d'ús, el modelatge del domini o conceptual, l'anàlisi de col·laboracions entre objectes amb una apropiada assignació de responsabilitats i tenint en compte detalls tecnològics.
- Conèixer tècniques de disseny i aplicar-les en el marc d'un procés iteratiu.
- Triar l'opció de disseny conceptual de dades més adequada entre diverses alternatives possibles, justificant i argumentant la decisió presa.
- Conèixer i aplicar els patrons de disseny bàsics per a construcció de programari i valorar el seu paper com a forma de reutilització de l'experiència.
- Utilitzar una ferramenta programari que permeta la creació dels diferents diagrames UML.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es requisit imprescindible:

Haver aprovat les assignatures de primer i segon curs Informàtica (34877) i Ampliació d'Informàtica (34878)

Estar matriculat/ada o haver aprovat la assignatura Programació (34888)

COMPETÈNCIES

1403 - Grau d'Enginyeria Telemàtica

- R1 - Capacitat per aprendre de manera autònoma nous coneixements i tècniques adequats per a la concepció, el desenvolupament o l'explotació de sistemes i serveis de telecomunicació.
- G4 - Capacitat per resoldre problemes amb iniciativa, presa de decisions, creativitat, i de comunicar i transmetre coneixements, habilitats i destreses, comprenent la responsabilitat ètica i professional de l'activitat de l'enginyer tècnic de telecomunicació.
- G9 - Capacitat per treballar en un grup multidisciplinari i en un entorn multilingüe i de comunicar, tant per escrit com de forma oral, coneixements, procediments, resultats i idees relacionades amb les telecomunicacions i l'electrònica.
- R7 - Coneixement i utilització dels fonaments de la programació en xarxes, sistemes i serveis de telecomunicació.
- E3 - Capacitat per construir, explotar i gestionar serveis telemàtics utilitzant eines analítiques de planificació, de dimensionat i d'anàlisi.
- E4 - Capacitat per descriure, programar, validar i optimitzar protocols i interfícies de comunicació en els diferents nivells d'una arquitectura de xarxes.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Esta assignatura permet obtenir els següents resultats d'aprenentatge:

- Aplicar metodologies per al desenvolupament, implantació i manteniment de sistemes d'informació.
Competències G4, G9, R1, R7, E3 i E4
- Planificar i executar correctament processos de desenvolupament de programari iteratiu.
Competències G4, G9, R1, R7, E3 i E4
- Saber aplicar patrons de disseny programari en cada situació en funció de les necessitats del projecte de desenvolupament programari. **Competències G4, R1, E3 i E4**
- Definir proves de validació i verificació de requisits. **Competències G4, R1, E3 i E4**
- Obtindre requisits d'usuari i del programari. **Competències G4, G9, R1, E3 i E4**
- Conèixer els conceptes bàsics, els processos de desenvolupament, els mètodes i les eines de l'enginyeria de programari. **Competència E3**
- Conèixer i comprendre els paradigmes actuals de l'enginyeria del programari dirigits al desenvolupament distribuït de programari, l'enginyeria del programari lliure i l'enginyeria Web.
Competències G4, R1 i E4
- Conèixer els diferents models d'arquitectura, les tecnologies que poden integrar-se i les solucions comercials per formar una solució distribuïda particular. **Competències E3 i E4**

Com a complement als resultats anteriors, esta assignatura també permet adquirir les següents destreses i habilitats socials:

- Analitzar un problema de desenvolupament de programari i deduir la seua naturalesa de manera concreta i amb precisió. **Competències G4, G9, R1 i E3**
- Dissenyar una estructura de mòduls, utilitzant patrons de disseny, per a solucionar un problema i avaluar altres alternatives. **Competències G4, G9, R1 i E3**
- Implementar un mòdul que s'execute correctament i de manera eficient. **Competències R7, E3 i E4**
- Provar aplicacions de manera sistemàtica definint casos de prova exhaustius. **Competència E4**
- Treballar en un equip reduït, col·laborant en tots els aspectes del desenvolupament de software intercanviant idees de manera constructiva i organitzada. **Competències G4, G9, R1, R7, E3 i E4**

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció al procés de Desenvolupament de programari UML

Destreses a adquirir:

- Comprendre què és l'Enginyeria del Programari i la seua necessitat
- Conèixer i comprendre els conceptes fonamentals que conformen la terminologia bàsica de l'enginyeria del programari
- Comprendre les relacions entre els conceptes de procés programari, cicle de vida del programari i metodologia programari
- Conèixer les característiques i explicar els avantatges i desavantatges de diferents models de procés del programari
- Conèixer els principals tipus de metodologies programari
- Conèixer les característiques bàsiques d'un procés de desenvolupament del Programari generalista
- Entendre en què consisteix el modelatge de programari i quins beneficis aporta
- Reconèixer UML com a llenguatge estàndard en la construcció de programari

Continguts:

- 1.1 Visió general de l'Enginyeria del Programari
- 1.2 Conceptes bàsics de l'Enginyeria del Programari
- 1.3 Models de Procés del Programari
- 1.4 Modelatge de Programari
- 1.5 El Llenguatge Unificat de Modelatge UML 2.0
 - 1.4.1 Marc Conceptual UML
 - 1.4.2 Vistes UML
- 1.6 Un Procés de Desenvolupament Software OO
 - 1.6.1 Fases
 - 1.6.2 Activitats i Artefactes

Laboratori:

Totes les sessions

2. Fase de Planificació

Destreses a adquirir:

- Comprendre la importància d'obtenir i gestionar els requisits i la seua influència en l'èxit d'un projecte
- Entendre què són els requisits i la complexitat de l'extracció de requisits
- Conèixer les activitats de requisits
- Conèixer els distints tipus de requisits i ser capaç de diferenciar-los
- Conèixer les diferents tècniques existents per a capturar els requisits d'un sistema
- Conèixer en què consisteix el Document de Requisits
- Conèixer l'estàndard IEEE/ANSI 830-199 per a SRS
- Elaborar un document SRS per a sistemes de grandària mitjana
- Conèixer els diversos elements i diagrames que UML proporcionar per a representar Casos d'Ús
- Representar Requisits Funcionals per mitjà de Casos d'Ús
- Realitzar especificacions detallades de Casos d'Ús

Continguts:

2.1. Requisits

2.1.1 Definició i característiques dels Requisits

2.1.2 Requisits Funcionals vs. No Funcionals

2.1.3 Document de Requisits del Programari

2.1.4 Exercicis sobre requisits

2.2 Prototip

2.3 Casos d'Ús

2.3.1 Introducció.

2.3.2 Actores

2.3.3 Especificació de Casos d'Ús

2.3.4 Relacions: generalització, extensió, inclusió

2.3.5 Diagrames de Casos d'Ús

2.3.6 Modelatge de Casos d'Ús

2.3.7 Exercicis sobre Casos d'Ús.

Laboratori:

Sessió 1: Desenvolupament del Prototip de la UGI

Sessió 2: Treballant amb Diagrames de Casos d'Ús

3. Anàlisi

Destreses a adquirir:

- Conèixer els passos que s'ha de seguir per a completar l'etapa d'anàlisi en el primer cicle de desenvolupament i els artefactes a crear
- Ser capaç d'elaborar el Diccionari de Dades
- Ser capaç d'abstraure els Conceptes rellevants per a elaborar un Model Conceptual
- Representar per mitjà de Diagrames de Classes el Model Conceptual d'un sistema
- Identificar els esdeveniments del sistema en les descripcions dels Casos d'Ús per a determinar les Operacions del Sistema

- Elaborar els Diagrames de Seqüència del Sistema dels diferents Casos d'Ús a partir de la seua especificació expandida
- Desenvolupar els Contractes de les Operacions del Sistema

Continguts:

Part I:

- 3.1 Introducció
- 3.2 Diagrama de classes
 - 3.2.1 Classificadors
 - 3.2.2 Classes
 - 3.2.3 Interfases
 - 3.2.4 Relacions: dependència, generalització, associació, realització
- 3.3 Model Conceptual
- 3.4 Exercicis de diagrames de classes i objectes

Part II:

- 3.5 Interaccions
- 3.6 Diagrames de Seqüència
 - 3.6.1 Elements
 - 3.6.2 Modelatge de diagrames de seqüència
 - 3.6.3 Aplicacions al cicle de vida
- 3.7 Diagrames de Seqüència Generals del Sistema
- 3.8 Contractes
- 3.9 Exercicis de diagrames de seqüència i contractes

Laboratori:

- Sessió 3: Treballant amb Diagrames de Classes
- Sessió 4: Treballant amb Diagrames de Seqüència
- Sessió 5: Treballant el Disseny del Cicle 1
- Sessió 7: Treballant l'Anàlisi i el Disseny del Cicle 2

4. Disseny

Destreses a adquirir:

- Conèixer els passos que s'ha de seguir per a completar l'etapa de disseny en el primer cicle de desenvolupament i els artefactes a crear
- Conèixer el concepte de responsabilitat
- Conèixer i saber com aplicar una sèrie de patrons a l'hora de decidir l'assignació de responsabilitats a classes
- Ser capaços d'elaborar els Diagrames d'Interacció de cada una de les operacions del sistema a partir dels seus Contractes
- Elaborar el Diagrama de Classes de Disseny a partir del Model Conceptual

Continguts:

- 4.1 Disseny del Sistema

- 4.1.1 Responsabilitats
- 4.1.2 Diagrames de Seqüència de Disseny
- 4.1.3 Diagrames de Classes de Disseny
- 4.1.4 Patrons para la assignació de responsabilitats.
- 4.2 Exercicis

Laboratori:

Sessió 5: Treballant el Disseny del Cicle 1

Sessió 7: Treballant l'Anàlisi i el Disseny del Cicle 2

5. Implementació

Destreses a adquirir:

- Conèixer les decisions prèvies a prendre abans d'implementar
- Conèixer els tipus de transformació espai del model-espai del codi
- Ser capaços de transformar els artefactes del disseny en codi
- Ser capaços de determinar la necessitat modificar els models per a introduir optimitzacions

Continguts:

- 5.1 Decisions prèvies
- 5.2 Tipus de transformació
 - 5.2.1 Transformacions del model
 - 5.2.2 Transformacions del codi
 - 5.2.3 Transformacions del model al codi: Enginyeria directa
 - 5.2.4 Transformacions del codi al model: Enginyeria inversa
- 5.3 Enginyeria directa
 - 5.3.1 Mapeu de Classes
 - 5.3.2 Mapeu de Relacions
 - 5.3.3 Mapeu d'Herència
 - 5.3.4 Creació de Mètodes
 - 5.3.5 Mapeu de Contractes
- 5.4 Exercicis d'Implementació

Laboratori:

Sessió 6: Treballant la Implementació del Cicle 1

Sessió 8: Treballant la Implementació del Cicle 2

6. Arquitectura del Sistema

Destreses a adquirir:

- Conèixer els conceptes de capes, paquets i particions i com utilitzar-los en l'organització de l'arquitectura del sistema
- Representar paquets i les seues relacions en Diagrames de Paquets
- Decidir l'arquitectura a emprar i representar-la per mitjà de Diagrames de Paquets
- Conèixer i saber aplicar altres patrons

Continguts:

- 6.1 Arquitectura multicapa y UML
- 6.2 Patrones de connexió entre paquets
- 6.3 Exercicis

Laboratori:

Sessió 7: Treballant l'Anàlisi i el Disseny del Cicle 2

7. Proves

Destreses a adquirir:

- Conèixer i diferenciar els aspectes fonamentals relacionats amb les proves de programari
- Entendre les proves com a part essencial del desenrotllament d'un sistema programari
- Saber diferenciar els distints nivells de prova en funció de l'objectiu de la mateixa
- Conèixer les diferents tècniques de prova del programari

Continguts:

- 7.1 Conceptes Bàsics: Errors, Defectes, Fallades, Casos de Prova
- 7.2 Verificació i Validació
 - 7.2.1 Inspeccions del programari
 - 7.2.2 Proves del programari
 - 7.2.3 Depuració
- 7.3 Nivells de Prova del Programari
 - 7.3.1 Proves Unitàries
 - 7.3.2 Proves d'Integració
 - 7.3.3 Proves de Sistema
 - 7.3.4 Proves de Validació
- 7.4 Tècniques de Prova del Programari
 - 7.4.1 Proves de Caixa Negra
 - 7.4.2 Proves de Caixa Blanca
- 7.5 Pla de Proves

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Pràctiques en laboratori	20,00	100
Pràctiques en aula	10,00	100
Elaboració de treballs en grup	4,00	0
Estudi i treball autònom	4,00	0
Preparació de classes de teoria	23,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	50,00	0
Resolució de casos pràctics	9,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Les activitats formatives es desenrotllaran d'acord amb la distribució següent:

- **Activitats teòriques.**

En les classes teòriques es desenrotllaran els temes proporcionant una visió global i integradora, analitzant amb major detall els aspectes clau i de major complexitat, fomentant, en tot moment, la participació de l'estudiantat. Per tal d'aconseguir-ho es farà us de la classe invertida.

- **Activitats pràctiques.**

Complementen les activitats teòriques amb l'objectiu d'aplicar els conceptes bàsics i ampliar-los amb el coneixement i l'experiència que vagen adquirint durant la realització dels treballs proposats. Comprenen els següents tipus d'activitats:

- Classes de problemes i qüestions en aula
- Sessions de discussió i resolució de problemes i exercicis prèviament treballats pels estudiantat
- Pràctiques i seminaris en aula informàtica
- Treballs en grup per a planificació i desenrotllament de projectes programari i generació de dinàmiques de grup.
- Tutories programades (individualitzades)

- **Treball personal.**

Preparació de classes i exàmens (estudi). El estudiantat tindrà que treballar prèviament els materials per a la classe invertida a casa. Esta tasca es realitzarà de manera individual i intenta potenciar el treball autònom.

- **Treball en xicotets grups.**

Realització, per part de xicotets grups d'estudiantat (5-6) de treballs, qüestions, problemes fora de l'aula. Esta tasca complementa el treball individual i les activitats pràctiques i fomenta la capacitat d'integració en grups de treball. Comprèn la realització de les activitats següents:

- Treball en grup pràctic d'extracció de requisits amb diferents tècniques i elaboració de un pla de proves.
- Presentació del treball en grup (en castellà).
- Treball en grup per a planificació i desenrotllament de un projecte de programari i generació de dinàmiques de grup. La documentació del qual haurà de presentar-se per escrit.
- Presentació del projecte programari.
- Tutories programades (en grups).

S'utilitzarà la plataforma d'e-learning (Aula Virtual) de la Universitat de València com a suport de comunicació amb el estudiantat. A través d'ella es tindrà accés al material didàctic utilitzat en classe, així com els problemes i exercicis a resoldre.

AVALUACIÓ

Els coneixements adquirits per l'estudiant es podran avaluar de les dos formes següents:

- Sistema d'avaluació contínua
- Sistema d'avaluació única.

Sistema d'Avaluació Contínua

Este és el mètode que es recomanarà al alumnat. Per mitjà d'este sistema s'avaluarà de forma regular la participació del alumnat en l'aprofitament d'activitats formatives i la participació del alumnat en el procés d'aprenentatge.

Es valoraran els següents aspectes:

- **Sessions Teòric-Pràctiques:** es valorarà la implicació, tenint en compte la assistència regular a las activitats presencials previstes, la entrega dels exercicis proposats i la participació en la seua resolució (*N_Teoria*). **Competències G4, G9 y R1**
- **Sessions de Laboratori:** es valorarà la implicació, tenint en compte l'assistència regular a les activitats presencials previstes, l'entrega dels exercicis proposats i dels qüestionaris d'avaluació (*N_Laboratori*). **Competències G4, G9, R1, R7, E3 y E4**
- **Treball:** es valorarà tant la documentació com la defensa del treball en xicotets grups (*N_Treball*). **Competències G4, G9 y R1**
- **Projecte:** es valorarà tant la qualitat de la solució com la documentació i defensa oral del mateix (*N_Projecte*). **Competències G4, G9, R1, R7, E3 y E4**
- **Proves objectives individuals:** consistent en uns exàmens parcials i un examen final (*N_Exàmens*). **Competències G4, R1 y E3**

Per a poder aplicar este tipus d'avaluació serà necessari un índex d'assistència a les sessions de laboratori superior al 75%.

La nota final s'obtindrà d'aplicar la següent fórmula

$$Nota = 20\%N_Continua + 60\%N_TrebProj + 20\%N_Exàmens$$

$$N_Continua = 50\%N_Teoria + 50\%N_Laboratori$$

$$N_TrebProj = 10\%N_Trell + 90\%N_Projecte$$

$$N_Exàmens = 20\% N_Parcials + 80\% N_ExFinal$$

Per a poder presentar-se a l'examen final, les notes de $N_Continua$ i $N_Projecte$ tindran que ser superiors o iguals a 4,5.

Sistema d'Avaluació Única

Este mètode s'aplicarà a qualsevol alumne/a que, per un motiu raonat i admès pel professorat, no puga assistir amb regularitat a les classes o bé no haja superat l'avaluació continua en primera convocatòria.

Es valoraran els mateixos aspectes que amb l'avaluació continua, però canvien els pesos de cadascuna de les parts, de tal manera que la nota final s'obtindrà d'aplicar la següent fórmula:

$$Nota = 10\% N_Continua + 60\% N_TrebProj + 30\% N_Exàmens$$

$$N_Continua = 50\% N_Teoria + 50\% N_Laboratori$$

$$N_TrebProj = 10\% N_Trell + 90\% N_Projecte$$

$$N_Exàmens = 20\% N_Parcials + 80\% N_ExFinal$$

Per a poder presentar-se a l'examen final, la nota $N_Projecte$ tindrà que ser superior o igual a 4,5.

L'assistència a les sessions de laboratori continuarà sent del 75% mínim.

En ambdós mètodes, només es consideraran els treballs entregats en la data estipulada pel professorat. Açò inclou els exercicis proposats en classe (teoria i pràctiques), els exercicis i qüestionaris de laboratori, el treball i el projecte programari.

Les notes d'activitats en grup no seran les mateixes necessàriament per a tots el membres del grup, podent variar en funció de la implicació de cada alumne/a.

Per a poder amitar les notes de les diferents categories se'ls demanarà una nota mínima de 4,5 punts (sobre 10) en cada una d'elles (N_Teoria , $N_Laboratori$, N_Trell , $N_Projecte$, $N_Exàmens$ i $N_ExFinal$).

La nota de *N_Continuano* es recuperable, mantenint-se per a la 2ª convocatòria.

En qualsevol cas, l'avaluació de l'assignatura es farà d'acord amb el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i de màster, aprovat en la sessió del Consell de Govern de 30 de maig de 2017. (ACGUV 108/2017).

D'acord amb el reglament de la Universitat de València, la realització d'actuacions fraudulentas en una prova o part d'ella donarà lloc a la qualificació d'un zero en la mateixa, amb independència del procediment disciplinari que es puga obrir i de la sanció que siga procedent d'acord amb la normativa vigent.

Per a poder sol·licitar avançament de convocatòria, el estudiantat haurà d'haver cursat prèviament l'assignatura. D'aquesta forma es tracta de conciliar el dret del estudiantat a aquest avançament amb la metodologia docent i el mecanisme d'avaluació de l'assignatura. A banda del examen, el alumnat haurà de demostrar la realització d'un treball equivalent al projecte de l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Apuntes de la asignatura
- [Frank Tsui, Orlando Karam, and Barbara Bernal(2016)] Essentials of Software Engineering. Jones & Bartlett Learning, LLC
[Recurs Electrònic:
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/univalencia/detail.action?docID=4826428>]
- [Martina Seidl, Marion Scholz, Christian Huemer, Gerti Kappel] UML @ Classroom. An Introduction to Object-Oriented Modeling
[Recurs Electrònic: <https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-3-319-12742-2>]
- [C. Larman (2004)] Applying UML and Patterns: An Introduction to Object-Oriented Analysis and Design and Iterative Development, 3rd (Edition Prentice Hall)[Recurs electronic:
<http://proquest.safaribooksonline.com/0131489062?uicode=valencia>]
- [Grady Booch, James Rumbaugh, Ivar Jacobson (2005)] The Unified Modeling Language User Guide (2nd Rev. Edition) (Addison-Wesley) [Recurs electronic:
<http://proquest.safaribooksonline.com/0321267974>]

Complementàries

- [Kenneth E. Kendall, Julie E Kendall (2010)] Systems Analysis and Design, 8th Edition (Prentice Hall)

- [Michael R. Blaha, James R Rumbaugh (2005)] Object-Oriented Modeling and Design with UML (2nd Edition) (Prentice Hall)
- [A. Weitzenfeld (2004)] Ingeniería de software orientada a objetos con UML, Java e Internet (Thomson)
- [Robert C. Martin (2003)] UML for Java programmers (Prentice Hall)[Recurs electronic: <http://proquest.safaribooksonline.com/0131428489?uicode=valencia>]
- [Roger S. Pressman (2009)] Software Engineering: A Practitioner's Approach, 7th Edition (Mc Graw Hill)
- [I. Sommerville (2011)] Software Engineering, 9th Edition (Addison-Wesley)
- [S. Sánchez Alonso, M. A. Sicilia Urbán, D. Rodríguez García (2011)] Ingeniería de software: un enfoque desde la guía SWEBOK (Garceta)
- [Bernd Bruegge, Allen H. Dutoit] Object-Oriented Software Engineering Using UML, Patterns, and Java, 3rd Edition (Edition Prentice Hall)

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern